

MÖRSETEKENEN

Colofon

Redactie:

Frauke Bokker (verspreiding)

Wendy Buysse

Hilde van Dijk (opmaak, penningmeester)

Ineke Kester (eindredactie)

Ger Koper (webmeester)

Lia van der Laan (puzzels)

Dick Wouters

Steungroep:

Marco Versluis (wijk-regisseur)

Irene den Hartoog (Sociaal werker – Morswijk)

Druk: Drukkerij De Bink, Leiden

Morsetekens verschijnt voor het gehele Morsdistrict ten westen van de spoorlijn in een oplage van 4400 exemplaren met een frequentie van 4x per jaar.

Voorkant: dronefoto Werninkterrein, Hielco Kuipers

Correspondentie:

Wijkmagazine 'Morsetekens'

p/a Buurtcentrum Morschwijk

Topaaslaan 19

2332 JC Leiden

www.morsetekens.nl

info@morsetekens.nl

Sluitingsdatum insturen kopij vrijdag 14 februari 2020

Versijning volgend nummer medio maart 2020

Morsetekens is ook digitaal beschikbaar op onze website:

www.morsetekens.nl

"Halte Mors"

Tuut tuuuut.... instappen. Ziet u het al voor u? In 2030 heeft de Mors een eigen treinstation genaamd "de Mors" en fluit de conducteur voordat de trein vertrekt. Dit toekomstvisioen in de vorm van een lightrailverbinding met stations in de Mors en de Merenwijk werd aangegeven door de wethouder Fleur Spijker in het Leidsch dagblad (6 juli 2019). Het commentaar op webstek Morsetekens haalde in oktober zelfs Leidsch Dagblad: de haalbaarheid ervan lijkt beperkt op zo'n korte afstand tussen Leiden Centraal en de Vink.

De gemeente doet veel aan het uitwerken van de toekomstvisie 2040 voor de wijken. In de Mors hebben we het daardoor druk met het bespreken van wat het wonen in de Mors aangenaam maakt en wat kan verbeteren. Zo hadden we eerder al de bakfietsronden, een enquête en vinden nu huiskamergesprekken plaats om een concreet ontwikkelperspectief uit te werken voor de Lage en Hoge Mors en voor Transvaal. Inzicht uit de huiskamergesprekken is dat de bewoners veel gemeenschappelijke belangen hebben. Het is helder dat er veel speelt. Alles lijkt met alles samen te hangen! De vraag is hoe we als bewoners een sterk netwerk kunnen vormen voor al de verschillende informatie-, advies-, en inspraakprocedures.

Een ding staat buiten kijf: om een sterke mening te kunnen ventileren is het zinnig om feitelijke informatie paraat te hebben. Dat is waar Morsetekens voor staat, het informeren van haar bewoners over wat er speelt in de wijk. Morsetekens heeft ook nagedacht over de eigen structuur. Met de oprichting van de stichting '*Vrienden van Morsetekens*' hopen we een solidere basis te creëren waarvoor Morsetekens staat.

We hebben goede reacties ontvangen op de actie om de sticker "Morsetekens JA" op te plakken indien men een NEE - NEE sticker heeft. De sticker wordt met regelmaat opgevraagd en is te verkrijgen bij Morschwijck, Raaphorst of Dek-sels. Het magazine kan daar ook worden opgehaald. Of zie anders de digitale versie op **www.morsetekens.nl**.

Dit is het laatste nummer van dit jaar, we trotseren 'the cold november rain'. O ja, en we nodigen u uit, stap op de trein die Morsetekens heet, en bied uw digitale, schrijf-, redigeer-, redactiediensten aan. Wij horen graag van u op info@morsetekens.nl.

We wensen u veel leesplezier.

Namens de redactie, Ineke Kester

Vrienden van Morsetekens

Na lang wikken en wegen is de stichting “Vrienden van Morsetekens” op 15 november opgericht ten kantore van TeekensKarstens advocaten / notarissen aan de Vondellaan (inderdaad, in de Mors!). Waarom een stichting oprichten? Kort gezegd: “we hebben een rechtspersoon nodig om subsidie aan te vragen en om een bankrekening te kunnen beheren”.

We kunnen dit ook nader uitleggen. Het wijkmagazine Morsetekens van, voor en door de Morsbewoners, bestaat ruim vijf jaar. Begin dit jaar vierden we het eerste lustrum zoals u kunt nalezen in MT 6-1. Al die tijd betaalde de gemeente (uit budget wijkregie) de drukkosten, een enkele keer deed een bedrijf dat. De inkomsten van advertenties zijn bescheiden en daarmee wordt de webstek gefinancierd en incidentele kosten gedekt zoals een afscheidscadeautje voor een vertrekkende of een bloemetje voor een zieke vrijwilliger. Ook betalen we de Morsetekens JA-zegels hieruit. We zorgen er voor dat er steeds voldoende in kas is om de drukkosten van het magazine te dekken.

Nu zou je zeggen, dat gaat dan toch prima? Jazeker, maar het blijft elke keer spannend of de gemeente de drukkosten weer vergoedt. Bovendien gaat het gemeentebestuur binnenkort het hele subsidiebeleid herzien en is het de vraag

of de huidige financiering voort blijft bestaan. De visie van het gemeentebestuur is duidelijk, zij wil zich niet (meer) vastleggen op structurele financiering maar doet dat liever projectsgewijs. Aan projecten met een beperkte looptijd wel te verstaan.

Rechtspersoon

Om in aanmerking te komen voor subsidiering door de gemeente of een andere instantie is een ‘rechtspersoon’ nodig. In de meeste wijken is dat een wijkvereniging, maar die heeft het Morsdistrict niet. En het ziet er niet naar uit dat die er op korte termijn komt. Vandaar de keuze voor het alternatief: een stichting. Waar bij een vereniging een jaarlijkse ledenvergadering nodig is, is dat bij een stichting niet zo. Wel is een stichtingsbestuur elk jaar verplicht jaarstukken beschikbaar te stellen voor iedereen die daar belangstelling voor heeft.

Voor de redactie is het belangrijk dat zij onafhankelijk van de financiers kan blijven en dat bereiken we door de doelstelling van de stichting wat breder te maken: Het bevorderen van de informatievoorziening en het verbinden van bewoners in het Morsdistrict. De stichting wil wijkinitiatieven stimuleren en relevante informatie in het belang van de bewoners van het Morsdistrict bijeen brengen en delen door middel van communicatie organen zoals de wijkmagazine Morsetekens en de webstek www.morsetekens.nl.

Het stichtingsbestuur bestaat uit drie mensen. Voor de eerste tijd zijn dat Jos van Iersel (voorzitter), Ger Koper (secretaris/penningmeester) en Yvonne Nicasie (lid). De komende jaren zal het bestuur druk bezig zijn met het aanvragen van subsidies bij diverse instanties. Als u een idee heeft waar zij dat kunnen proberen, stuur dan een berichtje naar stichting@morsetekens.nl.

Natuurlijk hebben we nagedacht over andere manieren om de financiën van de stichting op peil kunnen houden. Over crowdfunding en abonnementen kunt u binnenkort op de webstek lezen.

Bestuur Vrienden van Morsetekens

v.l.n.r. Ger Koper, Jos van Iersel en Yvonne Nicasie

Gezondheidscentrum Vondellaan
Vondellaan 35Ac
2332 AA Leiden

071 5761757
info@fysiotherapievondellaan.nl

U bent van harte welkom voor:

- ✓ Algemene fysiotherapie
- ✓ Manuele therapie
- ✓ Kinderfysiotherapie
- ✓ Psychosomatische fysiotherapie
- ✓ Oedeemfysiotherapie
- ✓ Handfysiotherapie
- ✓ Dry needling
- ✓ Orthopedische revalidatie
- ✓ Valpreventie

Meer info op www.fysiotherapievondellaan.nl

Gemeentepannen raken de Mors

Rond april, mei 2020 gaat de gemeenteraad besluiten nemen over alle vormen van mobiliteit en parkeren na uitgebreide besprekingsrondes in de stad. Deze besluiten raken ook de Mors. Morsetekens geeft u een toelichting daarop en geeft aan hoe u kunt participeren in deze ontwikkelingen.

Mobiliteit

Na de stadsgesprekken die vanaf april 2018 hebben plaatsvonden, heeft de gemeente gesprekken georganiseerd over mobiliteit. Bewoners uit verschillende wijken hebben daaraan deelgenomen. Uitkomst van deze gesprekken was de wenselijkheid van de “fiets op de eerste plaats”, meer aandacht voor voetgangers en een stevige versterking van openbaar vervoer. De automobiliteit vraagt daarnaast vanzelfsprekend veel aandacht omdat deze dreigt vast te lopen, onder andere door nieuwbouw. Voor de Mors is de filegevoelige N206 (Lammenschans, Churchillaan, Dr. Lelylaan) een aandachtspunt.

Parkeren

Voor parkeren was een panel met bewoners uit de verschillende wijken ingesteld die de knelpunten en oplossingen voor auto's en fietsen heeft besproken. Aan de orde kwa-

men allerlei mogelijkheden over zones, betalen, vergunningen, parkeergarages, stallingen en regels. De ambtelijke conclusies zijn nog niet duidelijk, maar mogelijk is het einde van vrij parkeren nabij en gaan in de hele Mors betaalde vergunningen en blauwe zones komen.

Betrokkenheid van burgers

De gemeente betreft burgers op verschillende manieren bij onderwerpen die spelen (op basis van een ordening van licht naar zwaar): 1) informatie geven aan betrokkenen; 2) raadplegen van betrokkenen; 3) adviseren door betrokkenen; 4) coproduceren door betrokkenen en 5) mee beslissen. Bij de onderwerpen parkeren en mobiliteit heeft het College gekozen voor de één-na-lichtste vorm: raadplegen. Kortom burgers zijn geraadpleegd. Verondersteld mag worden dat ideeën worden meegenomen in ambtelijke voorstellen, waarover het College van burgemeester en wethouders moet besluiten. Inzake de plannen voor mobiliteit en parkeren betekent dit dat burgers 6 tot 8 weken vóór de gemeenteraad hierover vergadert, dus ergens tussen december 2019 en februari 2020, een ‘zienswijze’ (mening over voorgenomen besluit of plan, redactie) kunnen indienen. Dan pas blijkt of er in de stad een maatschappelijk draagvlak

is voor de plannen. Wij houden u op de hoogte via www.morsetekens.nl wanneer dat gaat spelen.

Gemeentelijke plannen stapelen zich op

Ongeveer in dezelfde periode gaat de gemeenteraad verder met de andere plannen betreffende de Mors. Rond april 2020 neemt de gemeente besluiten over het 'Ontwikkelperspectief Morsdistrict 2040' en het 'Kaderbesluit op basis de Gebiedsvisie Diamantplein'. Dat geldt ook voor plannen over het Winnersway-gebied en het Werninkterrein, die de gemeente als losse projecten bestempelt. Deze plannen hebben een stevig raakvlak met parkeren en mobiliteit.

In de Mors zijn er verschillende groepen actieve buurtbewoners die gezamenlijk willen reageren op de plannen en de thema's die ook over de Mors gaan. Dat kan leiden tot een of meer 'zienswijzen' vanuit de wijk die aan de gemeenteraad toegelicht kunnen worden. Wie wil meedoen, of deze ontwikkelingen direct wil volgen, kan zich aanmelden bij info@morsetekens.nl. Morsetekens stuurt uw opgave door naar deze groep.

Jos van Iersel

Geniet jij ook van kleine momenten?

Body & Beauty
medisch pedicure & schoonheidssalon
Jacob Catslaan 46, Leiden
Tel: 071-5761755
www.body-and-beauty.nl

Buurtkaderoverleg in de Mors

Sinds anderhalf jaar hebben we in de Mors een Buurtkaderoverleg. In 1998 is, op initiatief van een wijkagent, gestart met het zogenaamde Buurtkaderoverleg in de Leidse binnenstad. Dat overleg vindt driemaal per jaar plaats en is bedoeld om de veiligheid, de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de binnenstad te bevorderen door het uitwisselen van informatie en het afstemmen van activiteiten. Aan het overleg nemen, naast de wijkagenten en de gemeentelijke wijkregisseur het sociaal wijkteam, de wijk-BOA*, de PKvV (vertegenwoordiger van de Leidse studentensociëteiten) en vertegenwoordigers van de binnenstadscomité's deel.

Veiligheid

De gesprekken gaan over de openbare veiligheid, de horeca, de dak- en thuislozen, parkeren en milieu. De vruchten van het overleg zijn betere samenwerking en vindbaarheid van elkaar als 'werkpartners'. Politie en wijkbewoners kijken terug op acties en evenementen die hebben plaatsgevonden en vooruit naar wat er de volgende periode gaat gebeuren. Meestal vindt er een presentatie plaats door een betrokken partij, bijvoorbeeld door de GGZ, de Omgeving- en Milieudienst West-Holland, de 3 oktober commissie, het Sociaal wijkteam of de afdeling Handhaving van de Gemeente. Vanwege het succes in de binnenstad is een soortgelijk overleg in 2018 opgestart in de Mors. Het buurtkaderover-

leg is inmiddels al een paar maal gehouden. Er wordt aan gewerkt om het buurtkaderoverleg hier ook volwassen te laten worden door actuele onderwerpen op te pakken en wijkvertegenwoordigers en –instanties deel te laten nemen. Wij zien nu al dat er grote verschillen zijn in vergelijking met de binnenstad. Bijvoorbeeld in de mensen die aansluiten. In tegenstelling tot de binnenstad met 10 wijkverenigingen is het netwerk in het Morsdistrict anders. We zoeken bewust naar actieve mensen uit de wijk om aan te sluiten bij dit overleg. Ook de onderwerpen verschillen. Het woonmilieu in de Mors is anders dan in de binnenstad. Hierbij horen andere waarden en er leven andere ergernissen. De komende buurtkaderoverleggen gaan wij aan de slag om het netwerk in de wijk goed te betrekken en het Buurtkaderoverleg een stevigere basis te geven.

Als u interesse heeft in deelname of vragen heeft, neem dan contact op met de wijkregisseur Marco Versluis (m.versluis@leiden.nl).

Angélique Link en Lakhdar ben Taieb (wijkagenten Mors) en Marco Versluis (wijkregisseur)

*BOA is buitengewoon opsporingsambtenaar (redactie)

Huiskamergesprekken

Vanaf oktober hebben bewoners van de Lage Mors, Hoge Mors en Transvaal een digitale enquête kunnen invullen en aan huiskamergesprekken kunnen deelnemen over de toekomst van de Mors. De initiatiefnemer, de gemeente, gebruikt de meningen en ideeën van bewoners over de wijk bij het maken van een Toekomstplan voor de Mors in 2040. In

de digitale enquête, die door 308 mensen is ingevuld, krijgt de wijk een gemiddeld cijfer van 7,6. Er komen positieve zaken uit zoals "... dat het een rustige wijk is en dichtbij het centrum.". Zorgen worden geuit over het Diamantplein en de bereikbaarheid van de wijk. De enquête belicht de hele

wijk, maar geeft ook verschillen aan tussen de Lage Mors, Hoge Mors en Transvaal met betrekking tot zowel positieve punten als aandachtspunten.

Een aantal bewoners van de wijk heeft hun huiskamer beschikbaar gesteld om samen met buurtgenoten te praten over de sterke kanten van de wijk. Verbeterpunten en hoe de wijk er naar de wensen van bewoners in 2040 uit zou moeten zien. De gesprekken werden geleid door een gespreksleider van 'Leidse Gesprekken'; een vrijwilligersorganisatie gericht op bewonersparticipatie (voorheen L750). Een medewerker van de gemeente legde alles vast. Als wijkregisseur was Marco Versluis er eveneens betrokken voor het plannen van gesprekken. *(vervolg op pagina 8)*

Echt iets lekkers!

Raaphorst
BROOD & BANKETBAKKERIJ

Tesselschadestraat 20
2332 BJ Leiden
T/F (071) 576 12 74

Een **huiskamergesprek** vindt plaats bij een bewoner die zijn of haar huis beschikbaar stelt. Bewoners konden zich opgeven voor deelname. De gespreksleider leidde het gesprek met thema's zoals gezond, duurzaam, sociale structuur, bereikbaarheid.

In een gesprek van circa twee uur met acht vrouwen kwamen wensen naar voren zoals: meer banken langs het Morslint, twee supermarkten in het winkelcentrum, een Leidse pas voor mensen met een smalle beurs, meer papierbakken/glasbakken verspreid over de wijk, een groot buurthuis met voorzieningen zoals een juridisch loket voor vragen, ontmoetingsvoorzieningen voor kwetsbare mensen.

In een ander gesprek, eveneens met (negen) dames, omgeving Agaatlaan, karakteriseert men de wijk als een mooie wijk om in te wonen, met veel groen en aandacht voor kinderen. Bewoners richten zich vooral op de eigen buurt (Hoge Mors, Lage Mors of Transvaal), niet op de hele Mors. Van voorzieningen in een ander deel van de wijk is men dan niet op de hoogte. Opvallend was dat alle punten die hierboven genoemd zijn hier ook aan de orde kwamen. Meer parkeerplekken bij het winkelcentrum zijn gewenst en het laden en lossen is een aandachtspunt.

Wat betreft het verkeer werden de bussluis, de fietstunnel en de twee bochten erna als gevaarlijke punten benoemd (zie ook artikel hiernaast). Ook hier gaf men aan dat er meer

aandacht voor mensen met een laag inkomen nodig is bijvoorbeeld qua winkelaanbod, openbaar vervoer en maatschappelijke voorzieningen. Over het Morslint is men positief, méér bankjes zijn wenselijk langs de wandelroutes. Dit nodigt mensen uit hun huis uit te gaan en is het goed voor de gezondheid en de sociale contacten.

In het buurthuis mag er meer aandacht zijn voor kwetsbare mensen (bijv. een prikkelarme ruimte voor mensen met autisme). Ook is er gebrek aan ruimte en er is te veel geluid.

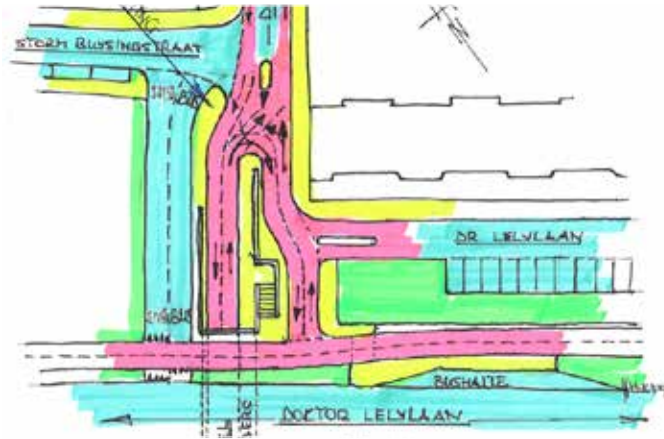
Er zijn verschillende scholen en sportverenigingen. Maar de vraag wordt gesteld of dit voldoende is als er meer mensen in de wijk komen wonen. Mensen uit uiteenlopende culturen wonen vooral rondom Agaatlaan en Diamantlaan. Diversiteit en spreiding is een aandachtspunt. Tot slot was men positief over het gesprek en is het goed om te weten dat de belangen niet veel uit elkaar lopen.

De gemeente Leiden heeft een omgevingsvisie 2040 opgesteld. In vervolg erop is in september voor de Mors "Ontwikkelperspectief de Mors, wijkanalyse" vastgesteld. Bent u benieuwd naar de overige resultaten en het verdere vervolg van het Ontwikkelperspectief De Mors? Kijk dan op www.leiden.nl/demors. Zie ook www.morsetekens.nl

Marco Versluis en Ineke Kester

Van de Damlaantunnel naar de Dr. Lelylaan

“Oeps... het ging weer net goed. Gelukkig geen tegenliggers en ook niet gevallen.” Iedere keer als ik op de fiets vanuit de Damlaantunnel naar de Dr. Lelylaan ga, schieten deze woorden door mijn hoofd. Het is een scherpe bocht en er is niet altijd goed zicht. Kortom het is een lastige wegsituatie.

Ik ben niet de enige. Ik hoor meer buurtbewoners deze klacht uiten en gelukkig zijn er betrokkenen in de Hoge Mors die een voorstel hebben voor de gemeente om dit te verbeteren. Een van hen heeft voor ons Morsbewoners de geschiedenis van deze wegsituatie geschetst. Hij is daarvoor in

de gemeentearchieven gedoken en heeft zelfs nog situatieschetsen gevonden. Omstreeks het jaar 1985 is bij de aanleg van de Dr. Lelylaan de fiets-en voetgangerstunnel bedacht. Op de situatieschets links is te zien dat er toen gekozen is om de meeste ruimte toe te bedelen aan de fietsers. Daardoor was er voor de voetgangers toen geen tot weinig 'begeleiding' gepland.

Naar aanleiding van klachten, is er in het begin van deze eeuw een aanpassing uitgevoerd in het voordeel van de voetgangers. Dit laat de volgende situatieschets zien. Door het 'indammen' van de ruimte voor fietsers en door de aan-

leg van een zebrapad werd de verkeerssituatie voor voetgangers veiliger. Op zich een verbetering. De voetgangers hoor je niet klagen. Ook de fietsers die vanaf de Dr. Lelylaan komen, kunnen veilig de tunnel in rijden.

Maar, zoals ik dit stukje begon, de andere kant op – vanuit de tunnel naar de Dr. Lelylaan – is een andere kwestie, dat is een krappe bocht. Ik word dan burgerlijk ongehoorzaam en met mij vele anderen. Ik neem een binnenbocht over de verlaagde voetgangersstrook bij het zebrapad en daarmee hinder ik overstekende voetgangers. Gelukkig heb ik hierover nog geen ruzie gehad, maar ik begrijp het wel als voetgangers boos worden over mijn route. Ik zie ook fietsers

afstappen omdat ze alleen maar lopend die krappe bocht durven te nemen. Dat zien we ook op een foto van Google roadmaps.

Echter, klagen is niet mijn stijl, daarom geef ik hier een tweetal alternatieven (zie situatieschetsen), waarbij het uitgangspunt het volgende is: behoud van de huidige goede oversteekmogelijkheden voor voetgangers én het verbeteren van de berijdbaarheid van het fietspad. De meest in het oog springende aanpassingen bestaan uit het verwijderen van enkele meters keerwand van de fietstunnel en het verplaatsen van de aansluiting fietspad op fietspad langs Dr. Lelylaan. Dit bewerkstelligt een vloeiender en overzichtelijker

verloop van het fietspad met behoud van het zebrapad voor een veilige oversteekplaats voor voetgangers.

Een fietser én voetganger uit de Hoge Mors.

Joan Goselink

Noot redactie: Het voorstel is gestuurd aan de wijkregisseur, die het voorlegt aan verkeerskundigen in de gemeente.

Plezier
Ervaring &
Ontwikkeling
Vertrouwen
Ontzorgen

Wonderland

Kinderdagverblijf
Buitenschoolse opvang

LEIDEN

- Aparte babygroep
- Warme maaltijden op het kinderdagverblijf
- Gevarieerde activiteiten en veel uitstapjes
- Combinatie van verschillende BSO's mogelijk
- SportBSO en ZwemBSO
- Topgroep: speciaal voor de oudste kinderen
- Voorschoolse opvang vanaf 7.30 uur

WWW.WONDERLANDKINDEROPVANG.NL

Wonderland geeft kinderen de ruimte

Volg ons ook op:

E Info@wonderlandkinderopvang.nl
T 085 27 33 447

11

Project L: woningen nodig!

Hoe moeten wij, onze kinderen of onze kleinkinderen een betaalbare woning vinden? Dat zal een vraag zijn die in menig huisgezin rondzingt. Ook ouderen vragen zich af hoe zij een passende woning kunnen vinden en/of zij hun te grote woning kunnen inruilen. De woningmarkt zit verstopt. Doorstroming is er nauwelijks en voor starters zijn alleen dure huur- of koopwoningen beschikbaar. Sociale huurwoningen zijn er mondjesmaat en de vraag neemt alleen maar toe.

Vier journalisten hebben een serie artikelen gepubliceerd onder de naam 'Project L' in het Leidsch Dagblad. Zij noemen als belangrijke groepen voor wie woningen gebouwd moeten worden: studenten, woningzoekenden in de sociale sector die 7 jaar moeten wachten op een woning, starters en senioren. Het streven van het gemeentebestuur is de komende jaren 8.500 woningen bij te bouwen. Daarvan komt zeker 30% in de sociale sector. Er worden met name woningen met een huur groter dan 720 euro gebouwd, zodat inwoners kunnen doorschuiven vanuit de lagere categorie huurwoningen.

Project L heeft een interactieve kaart gepubliceerd waarop de bouwprojecten zijn weergegeven. Voor het Morsdistrict zijn dat: Statendijck (terrein voormalige Maranathakerk),

Plesmanlaan 100 (voorheen Jacobs), de Paardenwei (Holiday Inn), de Veerplaats bij de Oude Rijn, Turkooislaan 131, het voormalige "Winner's Way"-pand en Robijnhof. De herontwikkeling van het Diamantplein wordt ten onrechte niet genoemd. Dit betreft ook nieuwbouw waarbij gesproken wordt over 100 tot 120 huur- en 15 tot 20 koopwoningen. Ook kunnen we het project Werninkterrein erbij betrekken omdat voor veel Morsbewoners de bebouwing ruim in het gezichtsveld zal komen en bovendien waarschijnlijk een deel van de ontsluiting door de Mors zal lopen.

Of het gemeentebestuur met deze projecten het beoogde resultaat zal behalen is niet duidelijk. De grotere projecten

zoals Plesmanlaan 100, de Paardenwei en Werninkterrein zijn nog niet voldoende ontwikkeld om hierover te oordelen. Wel is het al duidelijk dat het gemeentebestuur zal proberen het aandeel sociale woningbouw groot te maken omdat dat bij eerdere gegunde bouwprojecten zoals de Lammenschansweg minder is gelukt.

Participatie

De manier waarop de verschillende buurten participeren in de projectplannen loopt uiteen. Bij de Robijnhof is de participatie intensief, wat heeft geleid tot een plan dat alle partijen tevreden stelt. Bij Plesmanlaan 100 is actief overleg gaande net als bij Winner's Way. Met name de overleggroep bij Winner's Way heeft naar de gemeente geroepen om een keer met een totaalplan voor de Mors te komen. Onlangs heeft wethouder Spijker in een interview in het Leidsch Dagblad bevestigd dat dat plan er komen gaat. Bij andere bouwprojecten lijkt de participatie door de buurt minder, zoals bijvoorbeeld bij de Veerplaats (schets hiernaast) of bij Stattendijk. De ontwikkelingen rond het Diamantplein hebben wel de aandacht van veel Morsbewoners en worden keer op keer genoemd bij allerlei overlegsituaties. Maar dat heeft een andere reden dan de woningbouw: het gaat er daar om dat het winkelcentrum leegloopt en verloedert!

Tijdens de onlangs georganiseerde huiskamergesprekken in de wijk kreeg iedereen alsnog een kans om wensen en ideeën op tafel te leggen over alle bouwprojecten. Maar ondanks al deze participatietrajecten is het grote plaatje voor bewoners onduidelijk. Voorlopig zullen we met de vraag blijven zitten: waar gaan wij, onze kinderen en onze kleinkinderen wonen?

Ger Koper

Een overzicht met relevante links vindt u op de webstek www.morsetekens.nl/bouwprojecten.

De toekomst van het Werninkterrein

Het terrein van voormalig betoncentrale Wernink (*zie foto voorpagina*), tussen het spoor en de Rijn, is al jaren niet in gebruik. De komende jaren hebben we in Leiden veel nieuwe woningen nodig. Deze plek leent zich er uitstekend voor om hier een flinke stap in te zetten. De eigenaar van het terrein, ABB Bouwgroep BV en de gemeente willen het terrein transformeren naar een wijk met zo'n 600 woningen, voorzieningen en bedrijven.

Eerst onderzoeken

Het komende jaar onderzoekt de gemeente samen met ABB wat voor nieuwe woonwijk hier het beste kan komen. Voor wie, wat voor soort woningen en hoeveel, welke voorzieningen gewenst zijn en wat voor soort bedrijvigheid. Daarnaast wordt gekeken hoe de nieuwe woonwijk gebouwd kan worden, hoe het verkeer moet lopen en hoe de nieuwe wijk het beste verbonden kan worden met de rest van de stad.

Planning

Afgesproken is dat uiterlijk oktober 2020 een kaderbesluit aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Hierin staan alle voorwaarden die de gemeente stelt aan herontwikkeling. Daarna volgen nog een flink aantal stappen tot de bouw kan starten. Dit is naar verwachting eind 2023. Zo werken ABB Bouwgroep BV en de gemeente een stedenbouwkundig

plan, beeldkwaliteitsplan, inrichtingsplan voor de openbare ruimte en ontsluitingsplan voor de verkeersafwikkeling uit.

Samen met de stad

In elke fase zullen omwonenden, ondernemers die gevestigd zijn aan de Amphoraweg en andere belanghebbenden op verschillende manieren worden betrokken, geïnformeerd en om hun mening en ideeën worden gevraagd.

Carlo Cornelis,
projectleider, tel. 14071 of per email c.cornelis@leiden.nl

Meer weten? Kijk op www.morsetekens.nl/bouwprojecten.

Collegetoer – een mooi staaltje van bewonersinitiatief

Afgelopen zomer hield het college van B&W net als voorgaand jaar weer een collegetoer door de stad, zo ook bezocht ze de Mors.

In het kleine wooncomplex gelegen achter het Denksportcentrum en de Huisarts/Fysio, onthaalden de bewoners de burgemeester en wethouders met een hartelijk applaus. Gesproken werd over het buurtinitiatief om een lift te installeren. 10 jaar geleden al gaven de bewoners van dit complex bij Portaal aan een lift te willen. Maar Portaal bouwt pas een lift bij een hoogte van vijf etages en het wooncomplex heeft drie etages. De bewoners kwamen met het voorstel de lift voor te financieren door het zelf uitvoeren van kleine klussen in het complex en het geld dat ze daarmee bespaarden als startkapitaal te gebruiken voor een lift.

Ook benaderden zij de gemeente voor mogelijkheden vanuit de WMO. Na lang overleg tussen Portaal (Portaal was ook bereid mee te doen) en de gemeente, is Portaal ingegaan op de wens van de bewoners. De bewoners zouden € 10 huurverhoging krijgen, maar daar waren niet alle bewoners het mee eens. Toen is het WOZ fonds te hulp geschoten met € 180 subsidie per persoon, zodat de bewoners het eerste anderhalf jaar geen huurverhoging hoefden te betalen. Nu gingen bijna alle bewoners akkoord en is de lift er onlangs

gekomen. De hulp vanuit de gemeente heeft daar zeker bij geholpen. Met een hartelijk applaus bedankten de bewoners het gemeentebestuur.

Lia van der Laan

Molens in de Mors, Pesthuispolder?

Het Hoogheemraadschap van Rijnland is gestart met de voorbereiding van een nieuw 'watergebiedsplan' voor alle acht Leidse polders. Zij gaat de ervaringen inventariseren van de bewoners met het watersysteem. U kunt daarbij denken aan stankoverlast, teveel bladafval of water dat over de oevers stroomt. Het Hoogheemraadschap Rijnland zal deze ervaringen vergelijken met eigen bevindingen en berekeningen en stelt op basis daarvan aanpassingen voor en deelt deze met de bewoners. In een 'peilbesluit' wordt aangegeven welk waterpeil er wordt aangehouden in de polder. Daarnaast worden er maatregelen genomen om het watersysteem beter te maken, bijvoorbeeld het vergroten van een duiker die twee watergangen verbindt, het baggeren van sloten en/of het opknappen van een gemaal.

Van oudsher waren het molens die de polders droog hielden. Het gebied waar de Mors in ligt, maakt van oudsher deel uit van de 'Pesthuispolder'. Op oudere kaarten (tot 1965) is het gebied van de Mors vermeld als Pesthuispolder. Dit kunt u zien op de kaart hiernaast van rond 1900.

De molen, die hier de zaak droog hield, was de Pesthuismolen. Deze molen stond bij de kruising van de Poelwetering en de Rijnsburgerweg. Het was een wipmolen met een schep-rad. Hij werd rond 1924 gesloopt. Andere watermolens zijn

er niet in de buurt. De enige andere is een houtmolen, de Heesterboom bij Noordman aan de Haagweg.

Veel van het poldergebied is inmiddels opgehoogd voor woningbouw, maar er blijkt toch nog een polder in de Mors te zijn: de Pesthuispolder Zuid waarin park Kweeklust ligt. Op de kaart van het Hoogheemraadschap, ontgaan van wat

voor ons overbodige franje is, zie je het gebied uitgetekend (hieronder). Het heeft, zoals een moderne polder betaamt, een gemaal(tje) dat je kunt vinden bij de kruising van het Vossiusplein met de Muiderkring.

Maar er is ook een molen(tje) (hiernaast afgebeeld) en dat kun je vinden bij de kruising van de Cruquiuslaan en de van Ravelingenstraat. Het is een ijzeren weidemolen van het type Bosman V8 en dient voor het op peil houden van het water in de van Ravelingenstraat.

Ger Koper

Foto molen: *Ger Koper*.

Inscriptie Engelbertha Hoeve

Het begin van de Tweede Wereldoorlog ligt alweer tachtig jaar achter ons. Musea en monumenten houden de herinnering aan deze periode levend. Sporen uit de oorlogsjaren zelf worden zeldzaam: er zijn bunkers begraven onder het duinzand, “stolpersteine” herinneren aan weggevoerde joodse inwoners, oorlogsschade is alleen nog door de kenner te vinden in Dordrecht en Den Haag. In onze wijk blijkt een stille getuige van de eerste oorlogsdagen bewaard te zijn gebleven: de recent gesloten Engelbertha-Hoeve bezit een inscriptie uit de meidagen van 1940. De inscriptie is eenvoudig: “12 mei 1940”. Restauratiearchitect Marcel van Dijck wist van het bestaan van deze inscriptie in een vroegere buitenmuur, maar kende de context niet. Tijdens de Open Monumentendagen op 14 en 15 september jongstleden kon een bezoeker deze verschaffen.

Op 10 mei 1940 landden Duitse luchtlandingstroepen op en rond het vliegveld Valkenburg. Deze aanval was onderdeel van een plan om de regering in Den Haag snel gevangen te nemen door vliegvelden rondom Den Haag te bezetten en van daaruit op te rukken naar koningin, ministers en militair opperbevel in Den Haag. Eén van de bij Valkenburg gelande eenheden had de opdracht om de rijksweg Amsterdam – Den Haag af te sluiten bij het Haagsche Schouw. Zij kregen de brug in handen, maar werden al snel onder druk gezet door aangerukte Nederlandse eenheden. De oever aan de

kant van Huize Rhijnhof was in Nederlandse handen, aan de overkant hadden de Duitse troepen zich ingegraven. In de volgende dagen werden verkenningen uitgevoerd en was er geregeld vuurcontact. Een stoutmoedige oversteek van de Rijn maakte een omtrekkende beweging mogelijk, waarna Nederlandse militairen het Haagsche Schouw heroverden.

Tijdens de gevechten waren Nederlandse militairen in de omgeving van het Haagsche Schouw ondergebracht. De Engelbertha Hoeve lag dicht bij het strijdtoneel. Nederlandse militairen waren hier waarschijnlijk ondergebracht in afwachting van bevelen en om bij te komen van de strijd. Het lijkt erop dat één van hen de datum van zijn verblijf in de muur van de hoeve heeft gekrast. Misschien was hij zich bewust van het historisch belang van dat moment en heeft hij een teken willen achterlaten. Nu vormt zijn inscriptie een bescheiden herinnering aan de meidagen van 1940: het is een zeldzaam spoor uit de oorlogsdagen.

Tekst *Maarten Peters* foto: *Hilde van Dijk*

Zie: http://www.mei1940.nl/Meidagen/10_mei_1940_deel_4.htm

3 Oktober 2019

Op uitnodiging van B&W aan onder andere de redactie van Morsetekens, had ik de eer als afgevaardigde van onze wijkkrant het feest van A tot Z mee te mogen vieren op het stadhuis.

Om half zeven 's morgens werden de afgevaardigden en wethouders/ambtenaren ontvangen op het stadhuis. Ik was er nog nooit zo vroeg geweest. Om zeven uur verzamelden wij op het plein om bij het reveille met de daar toegestroomde mede Leidenaren te zingen. Het schemerde en er viel af en toe een spetter. Terug op het stadhuis stond het ontbijt klaar met koffie en thee, en natuurlijk haring en wittebrood. Met de burgemeester voorop, maar die stapte al snel in de "Gouden koets", togen wij daarna naar het van der Werf-park voor de Koraalzang om o.a. het Leidse volkslied en nog vele andere liederen te zingen. Daar hoorden wij tevens het nieuws dat 3 oktober aan de Inventaris Immaterieel Nederlands Erfgoed is toe gevoegd. Burgemeester Lenferink had tussendoor de haring gekeurd, zodat de haringen uitgedeeld konden worden aan de hongerige bevolking, die in een rij van zeker 1 km lang klaar stond.

Toen werd het tijd om ons naar de Pieterskerk te begeven voor de herdenkingsdienst. De kerk zag er prachtig uit en de dienst, die geleid werd door Margreet Klokke, stond in het

teken van vrijheid. De Fanfare speelde en het Leidse Cantorij zong de sterren van de hemel. Voor de derde maal zong ik die dag het Wilhelmus. Na de kerkdienst toostten we en aten we haring op het stadhuis. Vervolgens liepen we naar Minerva waar ons een heerlijke hutspotlunch wachtte. De studenten hadden hun kookkunsten overtroffen, het was overheerlijk. Ja, aan alles komt een eind en met de jaarlijkse traditie van de 3 oktober optocht was de mooie dag echt voorbij.

Het was een onvergetelijke dag. Ik heb de 3 oktober viering nog nooit zo intens gevierd.

Lia van der Laan

Hou 't lokaal

Ik werk al lang samen met Joost Koster van "hou 't lokaal". In "hou 't lokaal" zit natuurlijk de boodschap dat stamhout uit Leiden het beste gebruikt kan worden in Leiden.

Dat is met dit project, geleid door Josse Popma, uitstekend gelukt. De grote populieren in het Morspark zijn geveld en

zijn naar de houtzagerij van Boom en Staal gebracht, daar zijn de dikke stammen tot planken en balken verzaagd ten einde er picknicktafels en zitbanken van te maken.

Joost schakelde ook nog een stagiaire van het Hout en Meubileringscollege in om de zware onderdelen aan elkaar te maken.

Toen het park nagenoeg af was, plaatsten Joost en ik de picknicktafels in het prachtig nieuw aangelegde Morspark.

De missie van Boom en Staal is met dit project in de meest pure vorm uitgevoerd: bomen die met de CO₂ uit de lucht zijn gegroeid, blijven gebonden aan de aarde in de vorm van meubilair.

De bomen zijn gelukkig niet door de versnipperaar geduwd om vervolgens als bijstook in een kolencentrale te dienen.

Wanneer ik langs het park fiets en ik zie omwonenden heerlijk picknicken en relaxen heb ik een zeer tevreden gevoel!

Herman Vermeij, www.boomenstaal.nl

Het voorntje en de pad

Zomaar een vijvertje in een tuin in de Mors. Aanvankelijk hadden we er goudvissen in. Op een zonnige middag mochten we ons verblijden met een mooie blauwe reiger langs de rand van de vijver. Daarna waren de goudvissen verdwenen. Dat was wel jammer ... voor ons en voor de goudvissen. We hebben het voor een tijdje maar zo gelaten.

Onze zoon ging in die tijd wel eens vissen in de Oude Rijn. Meestal kwam hij met niets thuis, maar dit keer had hij een voorntje meegenomen. Die moest natuurlijk in de vijver. Maar we zagen weer het slagveld voor ons. Er moest meer groen in de vijver en ook een beetje riet zodat een vogel met

grote vleugels niet zo dichtbij kon komen. Toch bleef het voortje goed zichtbaar en wij vreesden voor z'n leven.

Ik weet niet meer wie met het idee kwam, maar het was briljant: gewoon een stukje buis plat op de bodem van de vijver. Daar konden vissen gemakkelijk in, maar vogels hadden het nakijken. Het groen werd dichter, er begon al te groeien op de buis en het riet groeide flink. We hadden ons doel bereikt, want het voortje bleef leven en vogels kwamen wel op bezoek maar konden kennelijk niets uitrichten. Het voortje liet zich echter steeds minder zien, maar telkens als we dachten dat het beestje was overleden, kwam het toch weer tevoorschijn. Om niet lang daarna zich weer te verstoppen.

Na verloop van tijd bleek er een actievere bewoner van de vijver te zijn: een pad. Als de zon scheen, lag zij te zonnen op de rand van de vijver. Of ze was komen aanhuppelen of er al eerder was, weten we niet. Als het koud was, zagen we het beestje niet maar als het warmer werd toch weer wel.

De pad had ons vijvertje uitgekozen om er dril te leggen. Dat was wel grappig en ook nuttig. We zouden het mooi kunnen gebruiken om de schoolkinderen een beetje natuurkennis bij te brengen! De eerste keren dat dit gebeurde verdween de pad en verging de dril. Het kan ook door de voorn of door vogels opgegeten zijn.

Maar die ene keer was het anders: de pad bleef bij de dril. Sterker nog, met uiterste krachtsinspanning weerhield de pad de voorn ervan om bij de dril te komen. De pad heeft

dat heel lang volgehouden, zeker een volle dag. Maar of de houdgreep van de pad het voortje van het onvermijdelijke af heeft kunnen houden, zullen we nooit weten. We vermoeden dat zodra de kleine paddenvisjes zich vertoonden het noodlot alsnog toesloeg, al was het maar door vogels en wellicht ook poezen die de tuin bezoeken. Wel kwamen later zowel het voortje als de pad, in feite een enkele keer twee padden, weer af en toe tevoorschijn. Het blijft elk voor-

jaar weer spannend om te zien hoe de natuur zich in onze kleine vijver zal tonen.

Tekst en foto *Ger Koper*

Goede puzzelaars

Kennelijk was de puzzel van september aan de moeilijke kant, want er waren minder inzendingen dan gewoonlijk. Maar Margriet en Wim Krom van de Alexander Dubcekplaats stuurden de juiste oplossing in en ontvingen deze keer de prijs. Zij wonen op de begane grond in de ronde flat aan de Oude Rijn. Ze wonen er sinds 1999, het jaar van oplevering, tot volle tevredenheid. Het was het jaar dat Wim met de VUT ging (dat bestond toen nog). Margriet heeft nog tot 2006 gewerkt bij de dienst parkeren. "We hebben hier een permanent vakantiegevoel" vertelt Wim. De flat heeft zonnepanelen op het dak, die de stroom leveren voor de lift en de verlichting van de algemene ruimtes. Ze maken lange wandelingen met de hond. Daar hoeft je de wijk niet voor uit, de Mors is groot genoeg. De kinderen en kleinkinderen wonen niet ver weg en ze hebben een tuin. Soms hebben flatbewoners een hortensia in een pot op hun balkon die daar niet zo goed wil groeien. Dan brengen ze die naar beneden en dan plant Wim die in het plantsoen van de gemeente dat grenst aan hun tuin. Het hortensia-asiel noemen ze dat. Daar wordt hun uitzicht op de Rijn nog mooier van!

Hilde van Dijk

PUZZEL-UITLEEN

Sinds kort is er een puzzel-uitleen in Huis van de Buurt Morschwijk. De meeste puzzels zijn 1000 stukjes, maar er zijn er ook van 3000. Informatie bij José Hunck 0634705231. Veel puzzelplezier!

Het werk van de Stichting Uitgeprocedeerde Vluchtelingen

Wij zijn Stichting Uitgeprocedeerde Vluchtelingen (STUV) en wij bieden in de Mors plek aan 30 uitgeprocedeerde vluchtelingen. Onze cliënten komen uit allerlei landen: vluchtelingen, asielzoekers en migranten. Wat hun verhaal ook is, ze hebben één ding gemeen: ze kwamen eerst niet in aanmerking voor asiel of regulier verblijf. Dat kan zijn omdat ze hun identiteit niet konden aantonen, geen bewijzen hadden of omdat er fouten zijn gemaakt in hun procedure. Dit zorgt voor behoorlijk verdrietige situaties. Mensen die jarenlang illegaal in Nederland zijn en niks mogen; niet terug kunnen, maar ook niet kunnen blijven.

Een voorbeeld: Jamal, 20 jaar, uit Ethiopië, sinds zijn 11e in Nederland. Samen met zijn moeder vluchtte hij jaren geleden om hier een veilig bestaan op te bouwen. Negen jaar lang lukte dat niet en woonde Jamal in een klein kamertje in verschillende asielzoekerscentra. Zo'n 2,5 jaar geleden kwam Jamal bij STUV. Een stille, teruggetrokken jongen, die nergens zin in had.

Na het horen van zijn verhaal concludeerden medewerkers van STUV dat Jamal het verdient om in Nederland te blijven. Met veel overtuigingskracht hebben we hem zo ver gekregen om in actie te komen. Met hulp van de gemeente mocht Jamal naar school! Een uitzonderlijke situatie voor iemand zonder papieren. Zijn juridische dossier werd doorgespit en een nieuwe advocaat werd gevonden.

In juli rondde Jamal de MBO-opleiding assistent-logistiek af én haalde zijn heftruckbewijs. In september begon Jamal aan zijn ICT Niveau 3 opleiding. Zijn droom is later naar de film-academie te gaan. Twee weken geleden hoorde Jamal na negen jaar onzekerheid eindelijk de verlossende woorden: je krijgt een verblijfsvergunning.

Lisa Lamoree

Tijdens de **iDoe beurs** in Morschwijk (foto) op 18 september jl. waren verschillende organisaties op zoek naar vrijwilligers, zo ook Morsetekens. Drie mensen meldden zich bij ons aan. Zij komen uit andere culturen. Dat is goed want het sluit aan bij de diversiteit in onze wijk. In de toekomst zullen zij zich aan u voorstellen.

Lia van der Laan

Jong in de Hoge Mors

Hoi, ik ben Renske Schagen en ik ben 13 jaar oud. Ik woon al mijn hele leven in de Hoge Mors.

Mijn leven in de Hoge Mors is prima. Wat helpt is dat ik dichtbij de stad en winkels woon. Het winkelcentrum Diamantplein is op loopafstand. Het is daar altijd levendig en gezellig. Ik ben wel bang dat het winkelcentrum gaat verdwijnen en het een grote supermarkt wordt, omdat er steeds meer winkels weggaan en er geen winkels voor terugkomen. Ik zou dat niet leuk vinden.

Ik woon in een doodlopend straatje met aan het einde tussen de huizen een speeltuintje: het pleintje. Het pleintje is vorig jaar opgeknapt, waardoor het voor alle leeftijden een leuke plek is geworden. Elk jaar houden we er een buurtbarbecue en een aantal keer per jaar knapt de buurt samen het pleintje op. Dat is altijd super gezellig en je leert elkaar beter kennen!

Wat ik belangrijk vind aan een wijk is dat het niet helemaal vol gebouwd is en je er een rondje kan lopen langs water of door een parkje. Dat kan in de Mors best goed. Ook kan je hiervandaan makkelijk naar het strand of bos toe, wat ik heel erg fijn vind.

Kortom, wonen in de Hoge Mors is best fijn!

Renske Schagen.

Bezorgers, schrijvers, redacteuren zijn bij ons altijd welkom: meldt u bij info@morsetekens.nl

PROFILE
DE FIETSSPECIALIST

...daar mag je **méér** van verwachten!

Van Polanen

Op vertoon van deze advertentie

15% KORTING

op alle voorraad modellen van
Trek, Sparta en RIH

Ook voor al uw reparaties

Profile van Polanen | Morsweg 174 | 2332 ES Leiden
071 531 34 98 | www.profilepolanen.nl

PUZZEL

school	?	plank
wind	. ? . .	bui
auto	. ? .	piraat
thee	 ?	plas
stal	. . . ? .	steel
voedsel	. . ? .	pas
jam	? . .	lood
proef	. . . ? . . .	geleerde
appel	. . . ? . .	wafel
kunst	. . . ?	hoop
fiets	. . ? .	klem
foto	. . ? .	trekker
herfst	 ? . .	reis

oplossing vorig nummer

spoor	slag	room
voet	bad	eend
school	strijd	vaardig
straat	feest	gedruis
vakantie	pret	ogen
gas	kachel	pijp
vakantie	man	kracht
wand	spiegel	glas
olie	sput	water
water	kracht	training
vrienden	kring	loop
wolken	dek	mantel

De uitkomst was: **gastransitie**

Vul op de plaats van de puntjes een woord in, zodat het met het eerste woord een nieuw woord vormt, en met het laatste weer een ander woord vormt. Zet alle letters in de vraagtekens naast elkaar en u heeft de oplossing. Stuur uw oplossing vóór 15 januari naar info@morsetekens.nl. Onder de goede inzenders wordt een cadeaubon ter waarde van 15 euro verloot.